Abdest ve Boy Abdesti İlgili Meselelere Cevaplar

﴿ مسائل وأحكام في الوضوء والغسل ﴾

[Türkçe — Turkish — تركي]

Bir Grup Âlim

Terceme : Muhammed Şahin

Tetkik : Ali Rıza Şahin

2010 - 1431

islamhouse.com

﴿ مسائل وأحكام في الوضوء والغسل ﴾

« باللغة التركية »

مجموعة من العلماء

ترجمة: محمد مسلم شاهين

مراجعة: علي رضا شاهين

2010 - 1431

islamhouse.com

بسم الله الرحمن الرحيم

Soru:

Benim yüz ve omuzlarımda çıkan sivilce ve irinli kesecikler bulunmaktadır. Bu sivilce ve irinli kesecikler, kimi zaman iltihap olup şişmekte, bunun sonucunda da onlardan kan çıkmaktadır. Kimi zaman da bu iltihaptan sarı bir sıvı çıkmaktadır. Bu kan, elbiseme bulaşabilmektedir. Buna göre namaz kılmak istediğim zaman, (kan bulaşan) bu elbisemi değiştirmem veya onu yıkamam gerekir mi?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

İnsanın ön ve arkasının dışında bir yerden çıkan kanın, abdesti bozup bozmayacağı konusunda fakihler görüş ayrılığına varmışlardır.

Bu konuda tercih edilen görüş; insanın ön ve arkasının dışında bir yerden çıkan kan abdesti bozmaz, şeklinde idi. Bu, İmam Mâlik ve İmam Şâfiî'nin -Allah ikisine de rahmet etsin- görüşüdür. Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye de -Allah ona rahmet etsin- bu görüşü tercih etmiştir.

İkincisi:

Eğer elbisene bulaşan kan veya irin, az miktarda ise, onunla namaz kılmanda bir sakınca yoktur. Yok eğer çok miktarda ise, âlimlerin çoğunluğuna göre, elbiseni yıkaman veya değiştirmen gerekir.

Bazı ilim ehli, insanın bedeninden ön ve arkanın dışında bir yerden çıkan kanın, pis olmayıp temiz olduğu görüşüne varmışlardır.

Nitekim değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"İnsan kanının temiz olduğunu söyleyenin bu sözü, çok güçlü bir görüştür. Çünkü nas (Kur'an ve Sünnet) ile kıyas buna delâlet etmektedir."[1]

Soru:

Zemzem suyu ile temizlenmenin hükmü nedir?

Cevap:

[1] eş-Şerhu'l-Mumti'; c: 1, s: 443

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Bizce Zemzem suyu ile temizlenmek mekruh değildir.Nitekim İmam Ahmed'in bir rivâyeti dışında bütün İslâm âlimleri böyle söylemişlerdir.

Bu konudaki delilimiz; Zemzem suyu ile temizlenmenin yasak oluşu konusunda (Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den) hiçbir nehiy sâbit olmamıştır.

Fakat Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den şöyle dediği sâbit olmuştur:

((اَلْمَاءُ طَهُورٌ لَا يُنَجِّسُهُ شَيْءٌ.)) [رواه أحمد وأبو داود والترمذي والنسائي]

"Su temizdir ve temizleyicidir.(Çok olduğu için tadı, rengi ve kokusu değişmediği sürece) **onu hiçbir şey necis** (pis) **kılamaz."**[1]

Abbas'tan -Allah ondan râzı olsun- Zemzem suyu ile yıkanmanın (boy abdesti almanın) nehyedilmesi ile ilgili olarak nakledilen delile gelince, bu sahih değildir.[2]

Soru:

Ben, evli genç bir bayanım. Uzun bir süreden beri içime vesvese girdi ve beni abdest konusunda abdest azalarını arka arkaya yıkayamayacak derecede meşgul etmeye başladı. Öyle ki her namaz vaktinde abdestimi tam alamadığımı hayal ettiğimden dolayı bir buçuk saatte ancak abdest alabiliyorum.

Aynı şekilde cünüplükten arınmak için yıkanırken de boy abdestimi tam alamadığımı hayal ettiğimden dolayı saatlerce boy abdesti alıyorum.

Şimdi ben, (tedâvi olmak için) sinirsel hastalıklar hastanesine girmiş bulunmaktayım. Bana ne gibi nasihatta bulunabilirsiniz?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

Sinirsel hastalıklar hastanesinde ve doktorların yanında tedâvi olmaya devam etmelisin. Umulur ki Allah Teâlâ sana şifâ takdir eder. Bu konuda Allah Teâlâ'dan yardım dileyin ve O'ndan, bu hastalıktan seni âfiyete kavuşturmasını isteyin.Uyumak için yatağına uzandığında Âyete'l-Kürsî'yi okuyun ve sabah-akşam üç defa şöyle deyin:

((بِسْمِ اللهِ الَّذِي لاَيَضُرُّ مَعَ اسْـمِهِ شَيْءٌ فِي الأَرْضِ وَلاَ فِي السَّـمَاءِ، وَهُـوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.)) [رواه ابو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

---

[1] Ahmed, Ebu Dâvud, Tirmizî ve Nesâî rivâyet etmişlerdir.

[2] İmam Nevevî'nin Fetvâları Kitabı, s: 16

"İsmiyle yerde ve gökte hiçbir şeyin zarar veremeyeceği Allah'ın adıyla (başlarım). O, hakkıyla işiten ve her şeyi bilendir."[1]

Uykudan önce üç defa İhlas, Felak ve Nas sûrelerini okuyarak kendine rukye yaparsın.Her okuyuştan sonra ellerinin içine üfler, sonra da bedeninden elinin ulaştığı yeri mesh edersin.

Nitekim Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

((أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ كُلَّ لَيْلَةٍ جَمَعَ كَفَّيْهِ، ثُمَّ نَفَثَ فِيهِمَا، فَقَرَأَ فِيهِمَا: قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ، وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ، ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا مَا اسْتَطَاعَ مِنْ جَسَدِهِ، يَبْدَأُ بِهِمَا عَلَى رَأْسِهِ وَوَجْهِهِ وَمَا أَقْبَلَ مِنْ جَسَدِهِ يَفْعَلُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.)) [رواه البخاري وأهل السنن]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- her gece yatağına vardığında iki elini birleştirip içine üfler ve içine: Kul Huvellâhu Ehad (İhlas), Kul Eûzu bi Rabbi'l-Felak (Felak) ve Kul Eûzu bi Rabbi'n-Nâs (Nas) sûrelerini okur, sonra iki eliyle vücudunun kavuştuğu yerleri mesh ederdi. Önce başından ve yüzünden başlar öylece devam ederdi. Bunu üç defa yapardı."[2]

(Kıymetli bacım!) İçinde bulunduğun bu hastalığı senden gidermesi için Allah'a yalvarır ve şöyle duâ edersin:

((اَللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ! أَذْهِبِ الْبَأْسَ، وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لاَ شِفَاءَ إِلاَّ شِفَاؤُكَ، شِفَاءً لاَ يُغَادِرُ سَقَماً.)) [رواه أبو داود والترمذي]

"İnsanların Rabbi olan Allahım! Hastalığı gider ve şifâ ver. Çünkü ancak sen şifâ verirsin. Öyle bir şifâ ver ki hiçbir hastalık kalmasın."[3]

Bu duâyı üç defa tekrar et.

Yine, keder ve sıkıntı anında okunan şu duâyı okursun:

((لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ رَبُّ الْعَرْشِ لْعَظِيمُ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمُ.)) [رواه البخاري ومسلم]

---

[1] Ebu Dâvud; hadis no:323. Tirmizî; hadis no: 465.İbn-i Mâce ve Ahmed rivâyet etmişlerdir.Abdulaziz b. Baz, isnadının hasen olduğunu kaydeder;Tuhfetu'l-Ahyâr (s.39). Bkz. Sahih-i İbn-i Mâce;hadis no:332.

[2] Buhârî ve Sünen sahipleri rivâyet etmişlerdir.

[3] Ebu Davud ve Tirmizî

"Azîm ve Halîm olan Allah'tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur. Yüce Arş'ın Rabbi olan Allah'tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur.Göklerin ve Kerîm Arş'ın Rabbi olan Allah'tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur."[1]

Abdest aldıktan sonra abdest aldığına ya da âdet veya cünüplükten temizlenmek için boy abdesti aldıktan sonra boy abdesti aldığına itimat etmeli ve vesveseyi kendinden savmalısın. Banyoda uzun süre kalman, şeytandandır. Böyle yaparsan Allah'ın izniyle bu vesvese senden gidecektir.[2]

Soru:

Bir insanın midesinde çok hava, belki de gazlar bulunmaktadır.Fakat bu kimse abdestini zorlukla tamamlamaktadır.

Örneğin; abdest sırasında yüzünü yıkarken kendisinden hafif bir şey çıktığını hissetmekte ve abdestinin bozulduğundan endişe etmekte, sonra da yeniden abdest almaya başlamaktadır.

Aynı şekilde namazda da böyle olmaktadır. Namaz kılarken herhangi bir koku hissetmemekle birlikte abdestinin bozulduğundan endişe etmektedir.

Bunun çözümü nedir?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Bu, müslümanın ibâdetini bozmak için çalışan şeytanın bir vesvesesidir. Müslümanın, bu vesveseyi terk etmesi ve yel sesini işitmedikçe veya kokusunu hissetmedikçe bunun için namazından çıkmaması veya abdestini yenilememesi gerekir.

Nitekim Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ فِي بَطْنِهِ شَيْئًا، فَأَشْكَلَ عَلَيْـهِ، أَخَـرَجَ مِنْـهُ شَيْءٌ أَمْ لَا؟ فَلَا يَخْرُجَنَّ مِنَ الْمَسْجِدِ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا أَوْ يَجِدَ رِيحًا.)) [رواه مسلم]

"Biriniz (mescitte bulunduğu sırada) karnında bir şey bulur da kendisinden bir şey çıkıp-çıkmadığından (yellendiğinden) endişe ederse, bir ses duyuncaya veya bir koku hissedinceye kadar sakın (yeniden abdest almak için) mescitten çıkmasın."[3]

---

[1] Buhârî; hadis no: 153. Müslim; hadis no: 2092.

[2] İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi Fetvâları; c: 5. s: 223.

[3] Müslim

Bundan kastedilen; bir kimse abdestinin bozulduğundan emin olmalıdır.Abdestinden ne zaman en küçük bir şüphe duyarsa, onun abdesti sahihtir.[1]

Soru:

Bazı insanların, Tilâvet secdesi için abdestli olmanın ve kıbleye yönelmenin şart olmadığını, bazılarının da şart olduğunu söylediklerini görüyoruz.

Bu konuda doğru olan görüş hangisidir?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

İlim ehlinden kimisi Tilâvet secdesini namaz olarak görmektedir.Dolayısıyla Tilâvet secdesi için abdestli olmanın, kıbleye yönelmenin, secdeye giderken ve başını secdeden kaldırırken Allahu Ekber demenin ve sonunda da selâm vermenin şart olduğunu söylemektedir.

Kimisi de Tilâvet secdesinin ibâdet olduğunu, fakat bunun namaz gibi olmadığını görmektedir.Dolayısıyla Tilâvet secdesi için abdestli olmanın,kıbleye yönelmenin, secdeye giderken ve başını secdeden kaldırırken Allahu Ekber demenin ve sonunda da selâm vermenin şart olmadığını söylemektedir. Doğru olan görüş de budur. Çünkü biz, Tilâvet secdesi için abdestli olmanın ve kıbleye yönelmenin şart olduğuna dâir hiçbir delil bilmiyoruz. Fakat bir kimse, abdestli olur ve kıbleye yönelme imkânını ne zaman bulursa Tilâvet secdesini yerine getirir.Böylelikle âlimler arasındaki bu görüş ayrılığından çıkmış olur.

Muvaffakiyet, Allah Teâlâ'dandır.

Allah Teâlâ, Peygamberimiz Muhammed'e, onun âile halkına ve ashâbına salât ve selâm eylesin.[2]

Soru:

Ben, hastaneye gittim ve orada üç gün kaldım.Bu sırada abdest alamadım. Yanımda bir taş parçası getirmiştim, onunla teyemmüm aldım. Fakat sabah namazı için teyemmüm alamadım. Çünkü ben, aslında birisinin yardımı olmadan hareket edemeyen felçli, yatalak bir kimseyim.Sabah namazını kaçırmak istemediğim için kendi kendime teyemmüm aldığımı hayal ettim (aklımda canlandırdım). Sonra sabah namazını kıldım. Aynı şekilde kıbleye yönelmemiştim. Bu amelim, câiz midir, yoksa değil midir? Kılmış olduğum sabah namazını kaza etmem gerekir mi?

---

[1] İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi Fetvâları; c: 5, s: 226.

[2] İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi Fetvâları; c: 7, s: 262.

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Hasta kimse, abdest almaya gücü yetmez ve kendisine abdest aldıracak birisini de bulamazsa, -üzerinde toz varsa- duvara veya yatağa ellerini sürerek veyahut da bir kabın veya poşet torbanın içine bir miktar toprak koyarak onu yanında taşır, onunla teyemmüm alır. Teyemmüm alma imkânı bulamazsa, o hal üzere namazını kılar.

Aynı şekilde kıbleye yönelmek de böyledir. Eğer gücü yeterse, namazda kıbleye yönelmesi gerekir. Kıbleye yönelmeye gücü yetmezse,bulunduğu hal üzere namazını kılar.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا ٱكْتَسَبَتْ ۗ ... ﴾

[سورة البقرة من الآية: ٢٨٦]

"Allah, kimseye gücünün yeteceğinden fazlasını yüklemez.Kazandığı (iyilik) **lehine, yüklendiği** (kötülük) **de aleyhinedir."**[1]

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'e -Allah ona rahmet etsin-:

"(Teyemmüm almak için) toprak bulamayan kimse,duvara ellerini sürerek teyemmüm alabilir mi?

Aynı şekilde yatağa ellerini sürerek teyemmüm alabilir mi? diye sorulmuş, bunun üzerine o, bu soruya şöyle cevap vermiştir:

"Duvar, temiz toprak cinsindendir. Eğer duvar, ister taş olsun, isterse kerpiç olsun, toprak cinsinden bir şeyle bina edilmiş ise, onunla teyemmüm almak câizdir. Fakat duvar, eğer ağaç kaplama veya boya ile boyanmış ise, bu takdirde üzerinde toz varsa, onunla teyemmüm alınır ve bunda bir sakınca yoktur.Bu kimse, toprakla teyemmüm alan kimse gibi olur. Çünkü toprak, yerin ana maddesidir. Eğer üzerinde toz cinsinden bir şey yoksa, bu takdirde teyemmüm alamaz. Yatağa ellerini sürerek teyemmüm almaya gelince, kendisine deriz ki:

Eğer yatağın üzerinde toz varsa, onunla teyemmüm alır, yoksa onunla teyemmüm alamaz. Çünkü yatak, toprak cinsinden bir şey değildir."[2]

İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi'ne: "Ben, yatalak bir hastayım ve hareket edemiyorum.Buna göre namazı edâ etmek için nasıl abdest alıp nasıl namaz kılmalıyım?" diye sorulmuş, bunun üzerine komite bu soruya şöyle cevap vermiştir:

---

1 Bakara Sûresi: 286

2 Abdest ile İlgili Fetvâlar; s: 240.

Birincisi:

Abdest konusuna gelince, müslümanın su ile abdest alması gerekir. Bir kimse, hastalık veya bunun dışında bir sebepten dolayı su kullanmaya gücü yetmezse, temiz bir toprakla teyemmüm alır. Teyemmüm almaya da gücü yetmezse, abdest veya teyemmüm alma şartı ondan düşer ve Allah Teâlâ'nın şu emirleri gereği bulunduğu hal üzere namazını kılar.

﴿ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ... ﴾ [سورة التغابن من الآية: ١٦]

"(Ey mü'minler!) **O halde gücünüz yettiği kadarıyla Allah'tan korkun** (Allah'tan korkmada güç ve takatinizi harcayın)."[1]

﴿ ... وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ... ﴾ [سورة الحج من الآية: ٧٨]

"**Allah, din konusunda üzerinize hiçbir zorluk yüklemedi.**"[2]

İdrar ve dışkı gibi önden ve arkadan çıkan şeylere gelince, bunların çıktığı yerler temizleninceye kadar bu yerleri üçer defa veya daha fazla, taş ya da temiz mendillerle silerek temizlemek yeterlidir.

İkincisi:

Namaz konusuna gelince, hastanın, namazını ayakta kılması gerekir. Eğer buna gücü yetmezse, oturarak namaz kılar. Buna da gücü yetmiyorsa, yanı tarafı üzerine namaz kılar.

Nitekim İmrân b. Husay'ndan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o, hastalığından şikâyet ettiğinde, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ona şöyle buyurmuştur:

((صَلِّ قَائِماً، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِداً، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَى جَنْبٍ.))

[رواه البخاري]

"(Namazını) **ayakta kıl.** (Ayakta kılmaya) **gücün yetmezse oturarak kıl. Oturarak da kılmaya gücün yetmezse, yan tarafın üzerine kıl.**"[3]

Allah Teâlâ da bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ... ﴾ [سورة التغابن من الآية: ١٦]

---

1 Teğâbun Sûresi: 16
2 Hac Sûresi: 78
3 Buhârî

"(Ey mü'minler!) **O halde gücünüz yettiği kadarıyla Allah'tan korkun** (Allah'tan korkmada güç ve takatinizi harcayın)."[1]

Eğer sabah namazını, âciz olmandan ve sana abdest veya teyemmüm aldıracak ve yönünü kıbleye çevirecek kimseyi bulamadığın için abdest veya teyemmüm almadan ve kıbleye yönelmeden namaz kılmışsan,namazın sahihtir ve namazını iâde etmen gerekmez. Aynı şekilde teyemmüm almayı hayal etmene de (kafanda canlandırmana) gerek yoktur. Aksine bu davranış, meşrû değildir, üstelik hiçbir faydası da yoktur.

Başkasının yardımıyla teyemmüm veya abdest alma ve kıbleye yönelme imkânın olduğu halde, yardım istemekte hatalı davranıp kusur etmişsen, namazın geçerli olması için şart olan abdesti almakta kusurlu davranmışsın demektir. Bu takdirde abdestsiz ve kıbleye yönelmeden kılmış olduğun sabah namazını yeniden kılman gerekir.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.[2]

SORU:

Ben, sakat sandalyesi kullanan bir müslümanım. Benim sorum abdest hakkındadır. Ben, ellerimle hiçbir şey tutamıyorum. Bana, her gün sabah gelip banyo yapmama yardım eden bir kimse bulunmaktadır. Acaba bu yaptığım temizlik, günün kalan vakitleri için de yeterli midir? Ben, teyemmüm almaya çalışıyorum, fakat yüzümü tamamen mesh edemiyorum ve teyemmüm alırken ellerimi toprağın üzerine koymakta çok zorlanıyorum. Sizden bana nasihat etmenizi ricâ ediyorum.

CEVAP:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

İslâm dîninin getirdiği şeylerden birisi de, insanlara kolaylık sağlaması ve onları, güçleri yetmeyen şeylerle yüklememesidir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَاۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا ٱكْتَسَبَتْۗ ... ﴾

[سورة البقرة من الآية: ٢٨٦]

"**Allah, kimseye gücünün yeteceğinden fazlasını yüklemez.Kazandığı** (iyilik) **lehine, yüklendiği** (kötülük) **de aleyhinedir.**"[3]

Allah Teâlâ, müslümanlara abdesti farz kılmış ve onlar için abdeste râzı olmuştur (onlar için abdesti seçmiştir). Fakat insanlardan kimisinin acziyetini bildiği için onlara izin

---

[1] Teğâbun Sûresi: 16
[2] Tıp ve Hastalarla İlgili Fetvâlar; s: 78
[3] Bakara Sûresi: 286

vererek teyemmüm almalarını meşrû kılmış, teyemmümü suyun yerine geçirmiş ve müslüman için teyemmümü temizleyici kılmıştır.

Bir kimse, teyemmüm almak kendisine zor gelirse, abdestsiz ve teyemmümsüz olarak namaz kılması câizdir.Bu kimse, namaz kılmak için avret (ayıp) yerini örtecek elbise bulamadığından dolayı elbisesiz namaz kılması câiz olan kimse gibidir.

Eğer bir kimse, yıkanmana veya abdest almana yardım ederse, bu çok güzel olur. Abdestini bozacak büyük veya küçük hadesi gerektiren bir şey yapmadıkça, bu yıkanman veya abdestin, günün kalan vakitleri için de yeterlidir.

Tek başına teyemmüm aldığın veya insanlardan birisi sana teyemmüm aldırdığı zaman ellerini toprağın üzerinde gezdirmen ve yüzünden gücünün yettiği yerleri mesh etmen yeterlidir.

Zorluk ve hastalık sebebiyle ikinci namaz için abdest alma imkânı bulamıyorsan, iki namazı cem' edebilirsin (birleştirebilirsin).

Ne abdest, ne de teyemmüm alma imkânı bulamazsan ve namaz vakti de daralmışsa, abdestsiz veya teyemmümsüz de olsan o vaktin namazını kılman gerekir.

Bir kimsenin, abdest veya teyemmüm almaya gücü yetmiyorsa, o hal üzere namaz kılmasının câiz olduğuna delil şudur:

((عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّهَا اسْتَعَارَتْ مِنْ أَسْمَاءَ قِلاَدَةً فَهَلَكَتْ، فَبَعَثَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رِجَالًا فِي طَلَبِهَا فَوَجَدُوهَا فَأَدْرَكَتْهُمُ الصَّلاَةُ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَصَلَّوْا فَشَكَوْا ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَنْزَلَ اللهُ آيَةَ التَّيَمُّمِ، فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ لِعَائِشَةَ: جَزَاكِ اللهُ خَيْرًا، فَوَاللهِ مَا نَزَلَ بِكِ أَمْرٌ تَكْرَهِينَهُ إِلاَّ جَعَلَ اللهُ ذَلِكِ لَكِ وَلِلْمُسْلِمِينَ فِيهِ خَيْرًا.)) [رواه البخاري ومسلم]

"Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna o, (kızkardeşi) Esmâ'dan bir gerdanlık ödünç almıştı. Âişe -Allah ondan râzı olsun- gerdanlığı kaybedince, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Useyd b. Hudayr ile birlikte bazı kişileri Âişe'nin kaybettiği gerdanlığı aramak üzere gönderdi, onlar da gerdanlığı buldular.Bu sırada namaz vakti gelince yanlarında su olmadığı için abdestsiz olarak namazı kılıp Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e geldiler ve yaptıklarını haber verdiler. Bunun üzerine teyemmüm âyeti (Mâide: 6) nâzil oldu.

Ardından Useyd b. Hudayr, Âişe'ye şöyle dedi:

-Allah seni en güzel şekilde mükâfatlandırsın. Senin başına, hoşlanmadığın ne gelmişse, Allah sana ve müslümanlara onda bir hayır yaratmıştır."[1]

Taberânî ve Ebu Avâne'nin açık rivâyetlerinde sahâbe -Allah onlardan râzı olsun- abdestsiz olarak namaz kılmışlardır.

Nitekim Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

((بَعَثَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُسَيْدَ بْنَ حُضَيْرٍ وَأُنَاسًا مَعَهُ فِي طَلَبِ قِلَادَةٍ أَضَلَّتْهَا عَائِشَةُ، فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَصَلَّوْا بِغَيْرِ وُضُوءٍ، فَأَتَوُا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرُوا ذَلِكَ لَهُ، فَأُنْزِلَتْ آيَةُ التَّيَمُّمِ.

زَادَ ابْنُ نُفَيْلٍ: فَقَالَ لَهَا أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ: يَرْحَمُكِ اللهُ! مَا نَزَلَ بِكِ أَمْرٌ تَكْرَهِينَهُ إِلَّا جَعَلَ اللهُ لِلْمُسْلِمِينَ وَلَكِ فِيهِ فَرَجًا.)) [رواه الطبراني وأبو عوانة]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, Useyd b. Hudayr ile birlikte bazı kişileri Âişe'nin kaybettiği bir gerdanlığı aramak üzere gönderdi. Namaz vakti gelince onlar abdestsiz olarak namaz kılıp Rasulullah'a geldiler ve bu durumu ona haber verdiler. Bunun üzerine teyemmüm âyeti[2] nâzil oldu.

İbn-i Nufeyl şunu da ilâve etmiştir:

Useyd b. Hudayr Âişe'ye şöyle dedi:

- Allah sana merhamet etsin! Senin başına, hoşlanmadığın ne gelmişse, Allah sana ve müslümanlara onda bir kurtuluş yaratmıştır."[3]

Bu hadis, suyun bulunmaması, abdestsiz namaz kılmayı mübah kıldığına bir delildir. Teyemmümden önce yegâne temizlik (abdest) ancak su ile mümkündür.Böyle olduğuna göre, sudan daha aşağı derecede olan toprağın bulunmaması halinde namaz kılmanın mübah olması, daha önce gelir (daha evlâdır).

Böylece su veya toprak bulamadığından dolayı abdest veya teyemmüm alamayan ya da su veya toprak bulduğu halde onu kullanmaya gücü yetmeyen kimsenin, abdestsiz olarak namaz kılması câizdir.

---

[1] Buhârî; hadis no: 329 -Lafız, Buhârî'ye âittir-. Müslim; hadis no: 367.

[2] Mâide Sûresi: 6

[3] Taberânî; hadis no: 131. Ebu Avâne; hadis no: 873.

Nitekim Buhârî, yukarıdaki hadisi zikrederken bir bölüm açmış ve: "Su ve toprak bulamayan kimse bâbı" demiştir.

İbn-i Raşîd şöyle demiştir:

"Yazar, teyemmümün meşrûiyetinden sonra bu meşrûiyetini kaybetmesini, sanki toprağın bulunmamasına bağlamış ve şöyle demek istemiştir: Temizleyicinin -ki bu sudur- olmaması konusunda sahâbenin hükmü, su ve toprağı bulamama hükmümüz gibidir. Böylelikle hadisin bu bölümle ilgisi ortaya çıkmış olmaktadır.Çünkü hadiste sahâbenin toprak bulamadıkları zikredilmemiş, aksine onların sadece su bulamadıkları zikredilmiştir. Dolayısıyla bu hadiste su ve toprak bulamayan kimsenin (bulunduğu hal üzere) namaz kılması gerektiğine delil vardır. Bunun sebebi ise; sahâbenin, bu hal üzere namaz kılmanın gerektiğine inanarak namaz kılmalarıdır.Şayet o vakitte namaz kılmak yasak olsaydı, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- onların bu yaptıklarına karşı çıkar ve reddederdi. İmam Şâfiî, İmam Ahmed, muhaddislerin çoğunluğu ile İmam Mâlik'in ashâbından (Mâlikî âlimlerinden) çoğu bu görüştedirler."[1]

İbn-i Kayyim -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Toprağın bulunmaması durumu, toprağın meşrû olmaması durumu gibidir. İki durum arasında bir fark yoktur. Çünkü sahâbe, teyemmümün o vakitte meşrû olmaması sebebiyle namazlarını teyemmümsüz olarak kıldılar. Aynı şekilde teyemmüm alacağı şeyi bulamayan kimse, bunun gibi teyemmümsüz olarak namazını kılar.Teyemmümüm olmaması ile meşrû olmaması arasında bir fark yoktur. Kıyas ve sünnet gereği, su ve toprak bulamayan kimse, bulunduğu hal üzere namazını kılar. Çünkü Allah Teâlâ, kimseye gücünün yeteceğinden fazlasını yüklemez.Bu kimse namazını iâde etmesi de gerekmez.Zirâ kendisine emredileni yerine getirmiştir.Tıpkı kıyam, kıbleye yönelme, avret yerini örtme ve kıraat gibi naamazın rükünlerini yerine getirmekten âciz olduğu için terk eden kimsenin namazını iâde etmesi gerekmediği gibi, bu kimsenin de namazını iâde etmesi gerekmez.Dolayısıyla onun bu fiili, nas (hadis) ve kıyas gereğidir."[2]

İbn-i Kudâme de -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"... Çünkü o, namazın şartlarından birisidir.Yerine getirmekten âciz olma durumunda sâkıt olan namazın diğer şartları ve rükünleri gibidir. Zirâ bu kimse, farzını, bulunduğu hal üzere edâ etmiştir. Tıpkı avret yerini örtmekten âciz olan kimsenin çıplak olarak namaz kılması, kıbleye yönelmekten âciz olan kimsenin kıbleden başka yöne namaz kılması, kıyamdan âciz olan kimsenin oturarak namaz kılması gibi..."[3]

Şevkânî de -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

---

[1] Fethu'l-Bârî; c: 1, s: 440.

[2] İbn-i Kayyim; 'Sünen-i Ebî Davud Hâşiyesi', c: 1, s: 61

[3] el-Muğnî; c: 1, s: 157.

"Hadiste geçen: "Abdestsiz olarak namaz kıldılar" sözü ile muhakkik âlimlerden bir gurup -ki bunlardan birisi de yazardır- temizleyici hükmünde bulunan su ve toprak bulunmadığı takdirde namazın kılınmasının gerektiğine delil olarak göstermişlerdir.Hadiste sahâbenin toprak bulamadıklarına dâir bir şey yoktur.Aksine onlar sadece su bulamadılar. Fakat o vakitte su bulamamak, su ve toprak bulamamak gibidir.Çünkü su ve topraktan başka temizleyici yoktur.Bunu delil göstermenin sebebi ise; sahâbenin, Bunun sebebi ise; sahâbenin, bu hal üzere namaz kılmanın gerektiğine inanarak namaz kılmalarıdır.Şayet o vakitte namaz kılmak yasak olsaydı, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- onların bu yaptıklarına karşı çıkar ve reddederdi. İmam Şâfiî, İmam Ahmed, muhaddislerin çoğunluğu ile İmam Mâlik'in ashâbından (Mâlikî âlimlerinden) çoğu bu görüştedirler."[1]

Bu meselede âlimlerin görüşü bu şekildedir.Tercih edilen görüş de bu şekilkdedir.

(Soruyu soran kardeşim!) Eğer sana teyemmüm aldıracak birisini bulamazsan, senin hükmün, (Abdest almak için) su veya (teyemmüm almak için) toprak bulamayan kimsenin hükmü gibidir.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

Soru:

Abdest almak için su veya teyemmüm almak için toprak bulamayan kimse ne yapmalıdır (o hal üzere namaz kılmalı mıdır)?

(Abdestsiz veya teyemmümsüz namaz kılan kimse) su veya topraktan birisini bulduğunda namazını iâde etmesi gerekir mi?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

İbn-i Hazm -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Her kim, mukimlik veya yolculuk sırasında toprak veya sudan mahrum olursa (bulamazsa) veya namaz vakti geldiğinde bir (direğe veya ağaca) asılı ise, bulunduğu hal üzere namazını kılmalıdır.Bu kimsenin namazı tamdır.İster suyu namaz vaktinde, isterse namaz vaktinden sonra bulsun, namazını iâde etmesi gerekmez. Bunun delili şunlardır:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ... ﴾ [سورة التغابن من الآية: ١٦]

"(Ey mü'minler!) **O halde gücünüz yettiği kadarıyla Allah'tan korkun** (Allah'tan korkmada güç ve takatinizi harcayın)."[2]

Yine, Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

---

[1] Neylu'l-Evtâr; c: 1, s: 337.

[2] Teğâbun Sûresi: 16

﴿ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا ٱكْتَسَبَتْ ۗ ... ﴾

[سورة البقرة من الآية: ٢٨٦]

"Allah, kimseye gücünün yeteceğinden fazlasını yüklemez.Kazandığı (iyilik) lehine, yüklendiği (kötülük) de aleyhinedir."[1]

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- de bu konuda şöyle buyurmuştur:

((إِذاَ أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأْتُوا مِنْهُ ماَ اسْتَطَعْتُمْ.)) [متفق عليه]

"Size bir şeyi emrettiğim zaman, gücünüz yettiğince onu yerine getirin."[2]

Yine, Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ ...وَقَدْ فَصَّلَ لَكُم مَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا ٱضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ ۗ ... ﴾ [سورة الأنعام من الآية: ١١٩]

"Allah, çaresiz yemek zorunda kaldığınız dışında, haram kıldığı şeyleri size açıklamıştır."[3]

Bu delillerle sahih olduğuna göre,Allah Teâlâ'nın bize farz kıldığı hükümlerden ancak gücümüzün yettiklerini yerine getirmemiz gerekir. Gücümüzün yetmediği hükümler bizden sâkıt olmuştur (düşmüştür).

Allah Teâlâ, -mecburi kalmadıkça- abdestsiz veya teyemmümsüz namaz kılmayı bize haram kıldığı sâbittir. Abdest almak için sudan veya teyemmüm almak için topraktan mahrum olan kimse, Allah Teâlâ'nın terketmeyi haram kıldığı abdeste veya teyemmüme muhtaç durumdadır. Dolayısıyla abdest veya teyemmüm alma imkânı olmadığı için bu haramlılık hükmü bizden sâkıt olmuştur.

Su veya toprak bulamayan kimse, namazın hükümlerini yerine getirmeye gücü yettiğinden ve ona îmân ettiğinden dolayı gücü yeten şeyi yerine getirir. Zikrettiğimiz şekilde namazını kılarsa, Allah Teâlâ'nın emrettiği şekilde namazını kılmış olur. Dolayısıyla Allah Teâlâ'nın emrettiği şekilde namazını kılan kimseye bir şey gerekmez. Namazı ilk vaktinde kılmaya çalışmak ise daha önce zikrettiğimiz gibi, daha fazîletlidir.

Ebu Hanife, Süfyan es-Sevrî ve Evzâî: -Bu durumda olan birisi-, su buluncaya kadar namaz kılmaz, demişlerdir."[4]

---

[1] Bakara Sûresi: 286

[2] Buhârî ve Müslim

[3] En'âm Sûresi: 119

[4] el-Muhallâ; c: 1, s: 363-364.

Soru:

Abdest azalarından birinin üzerinde katı veya sıvı yağ veyahut da dolma kalem mürekkebinin olması abdeste engel olur mu?

Kulak kiri ve gözden akan katılaşmış maddeler (çapaklar) abdeste engel olur mu?

Bu konudan bahseden sahih hadisler var mıdır?

Âlimler bu konuda ittifak etmişler midir?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

Bu konuda ölçü şudur:

"Suyun, abdest azasına ulaşmasına engel olan şeyle abdest sahih (geçerli) olmaz. Suyun abdest azasına ulaşmasına engel olmayan şeyle de abdest sahih (geçerli) olur."

Buna göre, abdest azalarının üzerinde mürekkebin bulunmasıyla abdest sahih olur. Çünkü mürekkep, suyun abdest azasına ulaşmasına engel olmaz.

Katı yağa gelince,eğer abdest azasının üzerinde katı yağın bir hacmi (kalıntısı) varsa ve suyun abdest azasına ulaşmasına engel oluyorsa, abdest sahih olmaz. Eğer katı yağın abdest azasının üzerinde sadece eseri varsa veya sıvı yağ gibi akıcı ise, abdest sahih olur. Fakat yağın olduğu yerin iyice ovalanması gerekir. Çünkü yağ, sudan farklıdır.

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Abdest azalarından bir bölümünün üzerinde mum, hamur, kına veya buna benzer bir şey varsa ve bu madde, suyun, uzvun o kısmına ulaşmasına engel oluyorsa, abdesti geçerli olmaz.Suyun ulaşmadığı bölüm ister çok olsun, isterse az olsun farketmez.Eğer elin veya başka bir uzvun üzerinde kınanın izi, kınanın kendisi değil de rengi kalırsa veya suyun tene ulaşmasına engel olmayan ve tenin üzerinde sıvı bir yağ kalırsa, abdesti geçerlidir."[1]

İkincisi:

Gözden akan katılaşmış maddelere (göz çapaklarına) gelince, bazı ilim ehline göre (abdest alırken) bunların giderilmesi gerekir. (Abdest alırken) gözlerin içinin meshedilmesi konusunda gelen hadis ise, zayıftır.

Üçüncüsü:

[1] el-Mecmû'; c: 1, s: 456.

Kulak kirine gelince, kulak kanalları üzerinde bulunan kirin giderilmesi gerekir. Kulak dibinde bulunan kirin ise giderilmesi gerekmez.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

Soru:

Müslüman, ibâdetleri yerine getirirken dille niyet edebilir mi?

Tıpkı bir kimsenin: Abdest almaya niyet ettim. Namaz kılmaya niyet ettim. Oruç tutmaya niyet ettim... Demesi gibi.

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Şeyhuslislâm İbn-i Teymiyye'ye -Allah ona rahmet etsin-:

"Namaz ve diğer ibâdetlere başlarken niyeti dille söylemeye gerek var mıdır? Tıpkı bir kimsenin: Namaz kılmaya niyet ettim. Oruç tutmaya niyet ettim... Demesi gibi."

Diye sorulmuş, bunun üzerine o, bu soruya şöyle cevap vermiştir:

"Hamd, Allah'adır. Abdest, boy abdesti, teyemmüm, namaz, oruç, zekât, keffâretler (oruç ve yemin keffâretleri gibi) ile diğer ibâdetler için niyeti dille söylemeye (telaffuz etmeye) gerek yoktur.İslâm âlimleri bu konuda ittifak etmişlerdir.Aksine âlimlerin ittifakıyla niyetin yeri, kalptir.Bir insan, kalbindeki niyetin aksine, hata edip diliyle yanlış niyet etse, kalbinden niyet ettiğine itibar edilir, diliyle söylediğine itibar edilmez.

İslâm âlimlerinden hiç kimse bunun aksine bir şey zikretmemiştir.Ancak Şâfiî mezhebinin sonraki âlimleri buna aykırı bir görüş beyan edince, bazı Şâfiî âlimleri de bu konuda onlara uymuşlardır.

Fakat âlimler: Dille niyet etmek müstehap mıdır? konusunda iki görüşe ayrılmışlardır:

Ebu Hanife, Şâfiî ve Ahmed'in mezhebinden bazı âlimler: Dille niyet etmek, müstehaptır. Çünkü dille söylemekle niyet daha da pekiştirilmiş olmaktadır, demişlerdir.

Mâlik ve Ahmed'in mezhebinden bazı âlimlerle diğer bazı âlimler: Dille niyet etmek müstehap değildir. Çünkü bu, bid'attır. Ne Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den, ne de ashâbından böyle bir şey nakledilmiştir, demişlerdir.

Yine, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-, ümmetinden hiç kimseye diliyle niyet etmesini emretmemiş, müslümanlardan hiç kimseye de bunu öğretmemiştir. Şayet dille niyet etmek meşrû olsaydı, İslâm ümmeti her gün bununla mübtelâ olduğu halde, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ve ashâbı bunu ihmal etmez, onu bu ümmete öğretirlerdi, demişlerdir.

En doğru olan görüş, budur.

Hatta dille niyet etmek, akıl ve dîn yönünden kusur ve noksanlıktır.

Dîn yönünden kusur ve noksan olmasına gelince; çünkü bu davranış, bid'attır.

Akıl yönünden kusur ve noksan olmasına gelince, çünkü bu davranış, bir şey yemek isteyen kimsenin:Bir lokma almak için elimi bu yemek kabına koymaya,ardından o lokmayı ağzıma koyup çiğnemeye, sonra da karnımı doyurmak için onu yutmaya niyet ediyorum, demesi gibidir. Böyle yapmak ise, ahmaklık ve cehâlettir. Çünkü niyet, amele tâbidir. Dolayısıyla kul, ne iş yapacağını bildiği zaman, mecburen ona niyet etmiş olur. Yapacağı şeyi bilmesine rağmen niyetin hasıl olmayacağı düşünülemez. Nitekim İslâm âlimleri, dille niyet etmenin ve niyeti tekrarlamanın meşrû olmadığında ittifak etmişlerdir.Hatta kim bunu alışkanlık hâline getirirse, bid'atlarla Allah'a ibâdet etmesine ve sesini yükselterek insanlara eziyet etmesine engel olmak için bu kimsenin terbiye edilmesi gerekir, demişlerdir.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.[1]

Soru:

Ben, Kur'an okumak için abdest aldığımda aynı abdest ile namaz kılmamın sahih olmayacağına dâir bir fetvâ işittim. Örneğin ben, namaz için abdest almışsam, bu abdest ile Kur'an okumam sahih olmazmış.

Bu sözün doğruluk derecesi nedir?

Bu sözü söyleyenler hangi delile dayanmaktadırlar?

Bu söz doğru ise, abdest alırken neye niyet etmeliyim?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Bu fetvâ, doğru değildir.Aksine bir kimse, abdest alınması müstehap veya farz olan bir ibâdeti edâ etmek için abdest alırsa, abdesti sahihtir ve hadesi (abdestsizlik durumu) giderilmiş olur. Bu kimse, abdestli olduğu sürece, bir ibâdeti edâ etmek için aldığı abdest ile hem o ibâdeti, hem de başka bir ibâdeti edâ edebilir.

Buna göre bir kimse, Kur'an okumak için abdest alırsa, bu abdest ile namaz kılabilir. Yine, namaz kılmak için abdest alırsa, bu abdest ile Kur'an okuyabilir.

Ebu İshak eş-Şîrâzî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Bir kimse, namaz kılmak veya Kur'an'a dokunmak gibi ancak abdest ile yapılması mübah olan bir ibâdet için abdest alırsa, abdesti geçerlidir. Çünkü hades ile birlikte bir

---

[1] el-Fetâvâ el-Kubrâ; c: 1, s: 214-215

ibâdeti edâ etmek mübah olmaz. Dolayısıyla bir ibâdeti edâ etmek için abdeste niyet ederse, onun niyeti, hadesi (abdestsizlik durumunu) gidermeyi de ihtivâ etmiştir."

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- şerhinde şöyle demiştir:

"Bu zikredilen görüş, Şâfiî'nin -Allah ona rahmet etsin- belirttiği ve Şâfiî âlimlerinin üzerinde ittifak ettiği görüştür. Bir kimse, abdestsiz yapılması mübah olmayan herhangi bir ibâdet için abdest almaya niyet ederse, hadesi giderilmiş olur ve bu abdest için niyet ettiği ibâdet ile başka ibâdetleri yapması mübah olur."[1]

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'e -Allah ona rahmet etsin-:

"Bir insan, namaz kılmak için değil de hadesi gidermek için abdest alırsa, bu abdest ile namaz kılması câiz midir? Diye sorulduğunda o bu soruya şöyle cevap vermiştir:

"Bir insan, namazdan başka bir ibâdeti edâ etme, yani sadece hadesi gidermek (abdest almak) niyetiyle abdest alırsa, abdesti bozuluncaya kadar dilediği kadar farz ve nâfile namazları kılabilir."[2]

Müslüman, abdest alırken nasıl niyet etmelidir?

Sorusuna gelince, öncelikle küçük hadesi (abdestsizlik durumunu) gidermeye ya da abdest alınması müstehap veya farz olan bir ibâdeti edâ etmeye niyet etmelidir.

Abdest alınması farz olan ibâdete örnek: Namaz ve Kur'an'a el sürmektir.

Abdest alınması müstehap olan bir ibâdete örnek: Kur'an okumak ve Allah'ı zikretmek ve uykudan önce okunan duâ ve zikirlerdir.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

Soru:

Saçta bulunan az miktardaki zeytinyağı, suyun saça ulaşmasına engel olur mu? Dolayısıyla alınan abdest geçersiz olur mu?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Görünen o ki, soruda zikredilen saçta bulunan az miktardaki zeytinyağı, suyun saça ulaşmasına engel değildir.

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'in -Allah ona rahmet etsin- zikrettiği gibi bu konuda ölçü şudur:

Bir insan, abdest azalarında, krem ve zeytinyağı gibi yağlı maddeler kullanırsa, bu yağlı madde katı ise ve hacmi varsa, bu takdirde abdest azalarını yıkamadan önce onun

---

[1] el-Mecmû'; c: 1, s: 365.
[2] Mecmû' Fetâvâ İbn-i Useymîn; c: 11, s: 149.

izâle edilmesi gerekir. Yağlı madde, abdest azalarının üzerinde bu şekilde kalırsa, suyun deriye ulaşmasına engel olur ki, böyle olunca da abdesti sahih olmaz.

Eğer yağlı maddenin bir hacmi yoksa ve sadece abdest azalarının üzerinde eseri kalmışsa, bu takdirde abdeste bir zararı yoktur. Fakat bu durumda insanın abdest alırken elini abdest azasının üzerinden gezdirmesi gerekir. Çünkü yağlı madde, genellikle su ile birlikte farklılık arz eder ve ondan kolayca ayırt edilir. Dolayısıyla yağlı maddenin bulaştığı abdest azalarına su ulaşamayabilir."[1]

Buna ilâve olarak başın mesh edilmesindeki hüküm, yıkanan azalara göre daha hafiftir. Zirâ baş için farz olan onun yıkanması değil, mesh edilmesidir. Dolayısıyla başın mesh edilmesi sırasında suyun saçın her telinin üzerinden bizzat geçmesi gerekmez.

Yine, değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'e -Allah ona rahmet etsin-:

"Bir kadın, saçına kına ve benzeri bir şey sürdükten sonra üzerini mesh edebilir mi?" Diye sorulduğunda o bu soruya şöyle cevap vermiştir:

"Bir kadın, saçlarına kına sürdüğünde (abdest alırken) üzerini mesh etmesi yeterlidir, saç tellerini açmasına ve kınayı izâle etmesine gerek yoktur. Çünkü Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sâbit olduğuna göre o, (Vedâ haccında) ihramlıyken (dağılmaması ve içine toz girmemesi için) saçlarını keçelemişti. Buna göre keçe gibi başın üzerine konan her şey, başa tâbidir (baştan sayılır). Bu da başın temizlenmesinde bir nebze kolaylık olduğuna delâlet etmektedir."[2]

Soru:

Müslüman, abdest almak istediği zaman, başında mı, yoksa yüzünü yıkarken mi, ne zaman abdeste niyet etmelidir?

Ya da abdest sırasında dilediği yerde niyet etmesi câiz midir?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

Niyet, bütün ibâdetler için şarttır. Niyet olmadan hiçbir ibâdet -ki abdest de bir ibâdettir- geçerli olmaz.

Nevevî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Niyet; abdestin, boy abdestinin ve teyemmümün geçerli olmasında, bizim âlimlerimizce (Şâfiîler nezdinde) şarttır. Bu konuda bir görüş ayrılığı yoktur. Nitekim Mâlik,

[1] Fetâvâ Tahâra; s: 147.
[2] Müslüman Kadınlarla İlgili Fetvâlar; c: 1, s: 28.

Leys, Ahmed b. Hanbel ve Dâvud da bu görüştedirler.Hepsi de bu konuda Allah Teâlâ'nın şu sözünü delil göstermişlerdir:

﴿ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلۡقَيِّمَةِ ٥ ﴾ [سورة البينة الآية: ٥]

"Halbuki onlara ancak, dini yalnızca O'na has kılıp hanifler olarak Allah'a ibâdet etmeleri, namazı (dosdoğru) kılmaları ve zekâtı vermeleri emrolunmuştu. İşte dosdoğru dîn, budur."[1]

İhlas; kalbin ameli olan niyettir.İhlası emretmek ise, -âyette olduğu gibi- onun farz olduğunu gerektirir.

Niyetin sünnetten delili ise, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şu sözüdür:

((إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ.)) [متفق عليه]

"Ameller, ancak niyetlere göre geçerlilik kazanır."[2]

Hadiste geçen "İnnemâ" lafzı, sınırlama (hasr) ifâde eder.Bundan da, niyet olmadan amelin hükmü sâbit olmaz, kastedilmektedir.

Başka bir delil ise hadisin devamında Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((... وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللهِ وَرَسُولِهِ، فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوِ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا، فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ.))

"Herkes ancak (ameliyle) niyet ettiğinin karşılığını alır. Kimin hicreti, (niyet ve kasıt olarak) Allah ve Rasûlü için ise, onun hicreti (sevap ve ecir olarak) Allah ve Rasûlü içindir. Kimin de hicreti dünyadan bir menfaat elde etmek ya da bir kadınla evlenmek için ise, onun da hicreti, hicret ettiği gâye içindir."[3]

Abdest almaya niyet etmeyen kimse ise, abdestinin karşılığını alamaz..."[4]

---

[1] Beyyine Sûresi: 5
[2] Buhârî; hadis no: 1. Müslim; hadis no: 1907.
[3] Buhârî; hadis no: 1. Müslim; hadis no: 1907.
[4] -Özetle- el-Mecmû'; c: 1, s: 356. Buna benzer olarak "el-Muğnî; c: 1, s: 156.

İkincisi:

Bilinmesi gerekir ki niyetin yeri, kalptir.Dolayısıyla bir kimsenin diliyle niyet etmesi, meşrû değildir.

Üçüncüsü:

Niyetin vaktinin en mükemmeli; niyetin, abdestin bütün kısımlarına şâmil olması için, abdeste başlarken veya başlamadan kısa bir süre önce olmalıdır. Niyete başlanılması gereken vakit ise, yıkanması farz olan abdest azalarından ilkine başlarken olmalıdır.

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Niyetin, abdestin tamamından (abdeste başlamadan) önce olması gerekir. Çünkü niyet, abdestin şartıdır. Dolayısıyla niyetin abdestin başında olması, abdestin tamamında olması demektir. Eğer abdestin farzlarından birisi niyetten önce bulunursa, ona itibar edilmez. Niyetin, abdestin sünnetleri ve farzlarına şâmil olması için elleri yıkamadan önce niyet etmek, müstehaptır. Eğer ellerini niyetten önce yıkarsa, ellerini yıkamamış kimse gibi olur. Niyetin, abdestten kısa bir süre önce olması ise câizdir. Eğer niyet ile abdest almaya başlaması arasındaki süre uzun olursa, bu câiz olmaz."[1]

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn -Allah ona rahmet etsin- de bu konuda şöyle demiştir:

"Niyetin iki yeri vardır:

Birincisi:

Niyetin sünnet olduğu yerdir ki bu, -abdestin farzlarından önce varsa- abdestin sünnetlerine başlamadan önce olan niyettir.

İkincisi:

Niyetin farz olduğu yerdir ki bu, abdestin farzlarının ilkine başlarken olan niyettir."[2]

Buna göre, niyetin, abdeste başlamadan önce olması, en mükemmelidir. Niyetin, abdestin farzlarının ilkine başlarken olması ise, gereklidir.

Âlimler, abdestin farzları konusunda görüş ayrılığına düşmüşlerdir.

Kimisi: Abdestin ilk farzı Besmele'dir, demiştir.

Kimisi: Abdestin ilk farzı, Mazmaza'dır, demiştir. Doğru olan görüş de budur.

Kimisi de: Abdestin ilk farzı, yüzü yıkamaktır, demiştir.

---

1 el-Muğnî; c: 1, s: 159.

2 eş-Şerhu'l-Mumti'; c: 1, s: 140

Fakat bir kimse, -İbn-i Kudâme'nin -Allah ona rahmet etsin- sözünde zikredildiği gibi- abdestin farzlarına başlarken niyet ederse, besmele çekmek ve elleri üç defa yıkamak gibi, abdestin sünnetlerine başlamadan önce niyet eden kimse gibi ecir kazanmaz.

Değerli âlim Abdulaziz b. Baz -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in, abdestin başında niyet ile birlikte önce ellerini üç defa yıkadığına ve besmele çektiğine delâlet eden hadisler sâbittir."[1]

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

SORU:

Kocam, evden çıkarken (işe giderken), hatta namaz kılmak için mescide giderken bile beni sürekli öpmektedir.Ben, bazen kocamın beni şehvetle öptüğünü hissediyorum. Bundan dolayı onun abdestinin bozulup-bozulmadığı konusundaki şer'î hüküm nedir?

CEVAP:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبَّلَ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِهِ، ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.)) [رواه أبو داود والترمذي والنسائي وابن ماجه]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- kadınlarından (hanımlarından) bazılarını öperdi (ki o hanımı, Âişe idi).Sonra da namaz kılmak için dışarıya çıkardı.Fakat (önceki abdesti ile namazını kılar, yeniden) abdest almazdı."[2]

Bu hadiste, kadına dokunmanın ve onu öpmenin, abdesti bozar mı, yoksa bozmaz mı, hükmünün açıklaması vardır.

İslâm âlimleri bu konuda görüş ayrılığına varmışlardır.

Kimisi:

"Kadına (hanımına) dokunursan, her hâlukârda abdestin bozulur", demiştir

Kimisi:

"Kadına (hanımına) şehvetle dokunursan, abdestin bozulur, şehvetle dokunmazsan abdestin bozulmaz", demiştir.

Kimisi:

---

[1] Mecmû' Fetâvâ İbn-i Baz; c: 10, s: 98.

[2] Ebu Dâvud; Abdest Bâbı, hadis no: 178,179,190.Tirmizî; Abdest Bâbı, hadis no: 86. Nesâî; Abdest Bâbı, hadis no: 1/104. İbn-i Mâce; Abdest Bâbı, hadis no: 502.

"Kadına (hanımına) dokunman, abdesti kesinlikle bozmaz", demiştir.

En tercihli görüş, bu sonuncu görüştür.

Yani bir erkek, hanımını öperse veya eline dokunursa veya onu kucaklarsa ve bu sırada kendisinden (penisinden) bir sıvı gelmezse ve abdestini de bozmazsa, bu takdirde ne kendisinin, ne de hanımının abdesti bozulur. Çünkü aslolan; bozulduğuna dâir herhangi bir şer'î delil olmadıkça abdestin olduğu hal üzere kalmasıdır (abdestlilik halinin devam etmesidir). Ne Allah Teâlâ'nın kitabında, ne de Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinde, kadına dokunmanın abdesti bozduğuna dâir bir delil gelmiştir. Buna göre kadına (hanımına) şehvetle de olsa çıplak elle dokunman veya onu öpmen ve kucaklaman, bütün bunlar, abdesti bozmaz."[1]

Ancak bir kimse, hanımını öpmesi sonucunda penisinden mezî veya menî gelirse, abdesti bozulur.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

Soru:

Ben, zannımca vesveseli psikolojik bir hastalıktan ıstırap çeken gencim. Bazı günler, uykumdan uyandığımda cünüp olup-olmadığım konusunda şüphe eder hâle geldim. Bunun üzerine iç çamaşırlarımı iyice kontrol ettiğimde cünüp olduğumu hayal ettim.Fakat buna aldırıp boy abdesti almadım. Ancak o gün geçince nefsime vesvese gelmeye başladı. Bundan dolayı ne yapmam gerekir?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

Vesvesenin en iyi tedâvi yolu; ondan yüz çevirmek ve ona aldırmamaktır. İnsanın, abdest ve namaz gibi konularda şeytanın kendisine verdiği vesveseye önem vermemesi ve aldırmaması gerekir.Bununla birlikte Allah Teâlâ'ya çokça duâ edip yalvarması, O'ndan sıhhat ve âfiyet dilemesi ve şeytanı kahretmesi için O'ndan yardım istemesi gerekir.

İkincisi:

Aslolan, insanın temiz olduğudur. Cünüp olduğundan emîn olmadıkça boy abdest alması gerekmez.Bu kimse, cünüp olduğundan emîn olmadığına göre, -cünüp olduğunu zannetse bile- boy abdesti alması gerekmez.

Nitekim sahâbeden birisi, namaz sırasında kendisinden bir şey çıktığını hayal ettiğini Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e şikâyet edince, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- onun için şöyle buyurmuştur:

---

[1] Muhammed b. Salih el-Useymîn; Müslüman Kadınlarla İlgili Fetvâlar; s: 20.

((لَا يَنْصَرِفْ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا أَوْ يَجِدَ رِيحًا.)) [رواه البخاري ومسلم]

"**Bir ses işitinceye veya koku hissedinceye** (abdestini bozulduğundan emin oluncaya) **kadar** (namazını bırakıp) **ayrılmasın.**"[1]

Görünen o ki senin, cünüp olduğundan emin olmadığın sürece boy abdesti alman gerekmez.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

Soru:

Bir kadın, şehirden uzak bir yerde yaşıyordu.(Abdest alırken) tırnaklarının üzerindeki boyanın giderilmesi gerektiğini de bilmiyordu. Giderilmesi gerektiğini öğrendiğinde ise, bu boyayı giderecek bir şey bulamamıştı. Boyayı giderici maddeyi satın almak için şehre inememişti. Dolayısıyla bir hafta boyunca bu hal üzere abdest alıyordu.

Bunun hükmü nedir?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Abdestin şartlarından birisi de, suyun abdest azalarının tenine ulaşmasıdır. Eğer ten ile suyun arasına yağ, boya, mum veya yapışkan gibi bir madde girerse, abdest geçerli olmaz. Bu hal üzere kılınan namaz da bâtıldır, geçersizdir.

Bunun delili; Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Ebu Zer'e -Allah ondan râzı olsun- şu emridir:

((الصَّعِيدُ الطَّيِّبُ وَضُوءُ الْمُسْلِمِ وَلَوْ إِلَى عَشْرِ سِنِينَ، فَإِذَا وَجَدْتَ الْمَاءَ فَأَمِسَّهُ جِلْدَكَ، فَإِنَّ ذَلِكَ خَيْرٌ.)) [رواه أبو داود وصححه الألباني في صحيح أبي داود]

"**Temiz toprak,** (su bulamadığı zaman) **on yıla kadar da olsa müslümanın abdest suyu gibidir** (onun yerine geçer).**Su bulduğun zaman onu tenine değdir** (suyu bulduğun zaman abdestsiz isen abdest alman, cünüp isen boy abdesti alman gerekir). **Çünkü suyu tenine değdirmende bereket ve ecir vardır.**"[2]

İmam Şâfiî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Eğer bir kimsenin teninin üzerinde sakız veya kalın bir şey varsa ve bu, suyun tene ulaşmasına engel oluyorsa, o abdest azasının üzerindeki şey izâle edilmedikçe veya tenin

---

[1] Buhârî; hadis no: 137. Müslim; hadis no: 361.

[2] Ebu Dâvud; hadis no: 332. Elbânî, 'Sahih-i Ebî Dâvud'da hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

üzerindeki sakız veya kalın şeyin tamamına suyun ulaştığından emin olmadıkça, abdesti geçerli olmaz."[1]

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- de bu konuda şöyle demiştir:

"Abdest azalarından bir bölümünün üzerinde mum, hamur, kına veya buna benzer bir şey varsa ve bu madde, suyun, uzvun o kısmına ulaşmasına engel oluyorsa, abdesti geçerli olmaz.Suyun ulaşmadığı bölüm ister çok olsun, isterse az olsun farketmez.Eğer elin veya başka bir uzvun üzerinde kınanın izi, kınanın kendisi değil de rengi kalırsa veya suyun tene ulaşmasına engel olmayan ve tenin üzerinde sıvı bir yağ kalırsa, abdesti geçerlidir."[2]

İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi'nin fetvâlarından şöyle gelmiştir:

"Eğer boyanın, tırnakların üzerinde bir hacmi varsa, abdesti geçerli olmaz."[3]

Bunun içindir ki bu kadının, tırnaklarının üzerindeki boyayı gideren maddenin satıldığı yer uzak ve meşakkatli de olsa oraya gitmeye gayret etmesi gerekirdi. Oysa tırnak boyasını, mutfakta kullanılan birçok temizlik maddesiyle veya (benzin ve dizel gibi) bir akaryakıt maddesiyle veyahut da buna benzer bir maddeyle nemlendirerek üzerini silmekle onu gidermesi mümkündü.

Bu kadının, tırnaklarının üzerinde boyanın olması sebebiyle bâtıl (geçersiz) abdestle kılmış olduğu namazında onu mazur göremeyiz. Dolayısıyla bu kadının, tırnaklarının üzerinde boya olması sebebiyle noksan abdestle kılmış olduğu namazlarını iâde etmesi gerekir.

Allah Teâlâ'dan bize ve bu kadına af ve mağfiret dileriz.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

Soru:

Namaz kılan bazı kimselerin tırnaklarının uzadığı ve tırnak altlarının kir ve pisliklerle dolduğu görülmektedir. Bu davranış, İslâm dîni ile örtüşüyor mu?

Bu kimselerin abdestleri geçerli midir?

Tırnakları kesmek gibi, fıtrattan olan sünnetler için belirli bir vakit tayin edilmiş midir?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır. Salât ve selâm da; Allah'ın elçisi, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in üzerine olsun.

---

[1] el-Umm; c: 1, s: 44

[2] el-Mecmû'; c: 1, s: 456.

[3] İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi Fetvâları; c: 5, s: 218.

Tırnakların kırk günden önce kesilmesi gerekir. Çünkü Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, tırnakları kesme, kasık kıllarını tıraş etme, koltuk altı kıllarını yolma ve bıyığı kısaltma konusunda insanlara belirli bir vakit tayin etmiştir ki, o da bunların kırk günden daha fazla süre bırakılmamasıdır (yani kırk günden önce bunların yapılmasıdır). Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den bu şekilde sâbit olmuştur.

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hizmetçisi olan Enes b.Mâlik -Allah ondan râzı olsun- bu konuda şöyle demiştir:

((وُقِّتَ لَنَا فِي قَصِّ الشَّارِبِ، وَتَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ، وَنَتْفِ الْإِبِطِ، وَحَلْقِ الْعَانَةِ، أَنْ لَا نَتْرُكَ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً.)) [رواه مسلم]

"Bıyığı kısaltma, tırnakları kesme, koltuk altı kıllarını yolma ve kasık kıllarını tıraş etme konusunda bunları kırk günden daha fazla bırakmamamız (ihmal etmememiz) **bize tayin edildi."**[1]

İmam Ahmed ve Nesâî ile bir gurup hadis âlimi şöyle rivâyet etmişlerdir:

((وَقَّتَ لَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَصِّ الشَّارِبِ، وَتَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ، وَحَلْقِ الْعَانَةِ، وَنَتْفِ الْإِبْطِ، أَنْ لَا نَتْرُكَ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً.))

[رواه أحمد والنسائي]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, bıyığı kısaltma, tırnakları kesme, koltuk altı kıllarını yolma ve kasık kıllarını tıraş etme konusunda bunları kırk günden daha fazla bırakmamamızı (ihmal etmememizi) **bize tayin etti."**[2]

Buna göre, hem kadınların, hem de erkeklerin, bu konuya çok önem vermeleri gerekir. Dolayısıyla tırnakların, bıyığın, kasık ve koltuk altı kıllarının, kırk günden daha fazla süre bırakılmaması (ihmal edilmemesi) gerekir.

Bunların ihmal edilmesi halinde abdest sahihtir. Tırnakların altında bulunan kir ve pislikler, abdesti bozmaz (abdeste engel değildir). Çünkü bu kir ve pislikler, pek azdır ve bu, dînen bağışlanır."[3]

---

[1] Müslim; hadis no: 258

[2] Ahmed; hadis no: 11823. Nesâî; hadis no: 14.

[3] Abdulaziz b. Baz; 'Mecmû' Fetâvâ ve Makâlât Mutenewia'; c: 10, s: 50.

Soru:

İnsan kustuğu zaman, bu kusmuğu necis midir ve kusmuk abdesti bozar mı?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

Âlimlerin büyük çoğunluğu, kusmuğun necis olduğu görüşüne varmıştır.

Fıkıh Ansiklopedisi (el-Mevsûatu'l-Fıkhıyye) c: 34, s: 87'de şöyle denmiştir:

"Âlimlerin görüşleri, kusmuğun temiz mi, necis mi olduğu konusunda farklı olmuştur. Hanefîler, Şâfiîler ve Hanbelîler; kusmuk necistir, demişlerdir. Her birinin bu konudaki görüşü, detaylıdır.

Mâlikîler ise, kusmuk, yemek halinden değişirse, (yenildiği ilk halinden farklı bir hâle gelirse),-dışkının vasıflarından birisine benzemese bile-, kusmuk necistir, görüşündedirler.

Delil olarak Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şu sözünü göstermişlerdir:

((يَا عَمَّارُ! إِنَّمَا يُغْسَلُ الثَّوْبُ مِنْ خَمْسٍ: مِنَ الْغَائِطِ وَالْبَوْلِ وَالْقَيْءِ وَالدَّمِ وَالْمَنِيِّ.))

"Ey Ammar! Elbise, ancak şu beş şeyden dolayı yıkanır: (İnsanın) **dışkısından, idrarından, kusmuğundan, kanından ve menisinden."**

Yine, kusmuğun necis olduğuna dâir delil olarak onu insan dışkısına kıyaslamışlardır. Çünkü kusmukta pis koku ve bozulma belirtileri ortaya çıkmıştır.

İbn-i Hazm ve Şevkânî gibi bazı âlimler ise, kusmuğun temiz olduğu görüşüne varmışlardır. Çünkü eşyada aslolan, temiz oluşudur. Kusmuğun necis olduğuna dâir de hiçbir delil yoktur.

Ammar'ın hadisi hakkında ise, hadis zayıftır, demişlerdir.

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Ammar'ın bu hadisini, Ebu Ya'la el-Mevsılî, Dârekutnî ve Beyhakî rivâyet etmişlerdir.

Beyhakî hadis hakkında şöyle demiştir: 'Bu hadis, bâtıldır, aslı yoktur. Hadisin zayıf olduğunu Dârekutnî ve Beyhakî beyan etmiştir."[1]

[1] el-Mecmû'; c: 2, s: 549.

Hâfız İbn-i Hacer -Allah ona rahmet etsin- de hadisin zayıf olduğunu belirtmiştir.[1]

Değerli âlim Elbânî -Allah ona rahmet etsin-, "Fıkhu's-Sunne" kitabının yazarının:

"Necâset türlerinden birisi de, kusmuktur" sözüne ta'likte bulunarak şöyle demiştir:

- Dedim ki: Yazar, 'kusmuğun necis olduğunda ittifak vardır', sözünden başka kusmuğun necis olduğuna dâir hiçbir delil zikretmemiştir. Bu, geçersiz bir iddiâdır.Nitekim İbn-i Hazm buna muhalefet etmiş ve müslümanın kusmuğunun temiz olduğunu açıklamıştır. Bu, İmam Şevkânî'nin; 'ed-Dureru'l-Behiyye'deki ve Sıddık Han'ın; 'ed-Dureru'l-Behiyye'nin şerhindeki görüşüdür.

İmam Şevkânî ve Sıddık Han, necâset türleri arasında insan kusmuğunu kesinlikle zikretmemişlerdir.Hak olan da bu görüştür. İmam Şevkânî ve Sıddık Han, kusmuğun necâseti konusunda ihtilaf olduğunu zikretmişler ve temiz olduğunu şu sözleriyle tercih etmişlerdir: "Kusmukta aslolan, temiz oluşudur. Onun temiz oluşunu, sahih bir delilden başka bir şey değiştiremez. Ancak o delile denk olursa veya ona tercih edilen başka bir delil olursa durum başkadır."

Şevkânî, "es-Seylu'l-Cerrâr" adlı kitabında da bunu zikretmiştir."[2]

Değerli âlim Süleyman el-Alvân'a, kusmuğun necâseti hakkında sorulduğunda o bu soruya şöyle cevap vermiştir:

"Sahih olan, kusmuğun kesinlikle temiz oluşudur (yani kusmuk ister değişsin, isterse değişmesin).Kusmuktan iğrenmek, ondan tiksinmek ve onun kötü kokuya dönüşmesi, onun necis olduğu anlamına gelmez.Bu konuda aslolan, necis olduğuna dâir bir delil sâbit olmadıkça, kusmuk temizdir."[3]

İkincisi:

Abdestin kusmukla bozulmasına gelince, ilim ehlinin bu konudaki görüşlerinden doğru olanına göre, kusmuk abdesti bozmaz."

Soru:

Ben, namazda iken mestin üzerini meshin süresinin bittiğini (dolduğunu) hatırlarsam ne yapmam gerekir?

Bu durumda namazdan çıkmam mı gerekir?

Mestin içine çorabımı abdestli olarak giyersem, sonra da mestimi çıkarıp sadece çorapla kalırsam abdestim bozulur mu? Yoksa ben hâlâ abdestli mi sayılırım?

---

[1] et-Telhısi'l-Habîr; c: 1, s: 33.

[2] Temâmu'l-Minne; s: 53.

[3] el-Mecmû'; c: 2, s: 570. el-Muğnî; c: 1, s: 485.

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

Mestin üzerini meshin süresi biterse ve sen bu sırada abdestli isen, ilim ehlinin tercih ettiği görüşe göre abdestin bozulmaz. İbn-i Hazm ve Şeyhuslislâm İbn-i Teymiyye -Allah ikisine de rahmet etsin- bu görüştedirler. Çünkü abdestin bozulduğuna dâir hiçbir delil yoktur.

Abdest, ancak hadesin çıkması gibi, herkes tarafından bilinen abdesti bozan (önden ve arkadan çıkan) şeylerle bozulur.

Buna göre, meshin süresi bittiği halde sen abdestli isen, namaz kılmaya devam edebilirsin. Abdestin bozuluncaya kadar da dilediğin kadar namaz kılabilirsin.

İkincisi:

Bir kimse, abdest alırken mestinin veya çorabının üzerini mesh ettikten sonra mestini veya çorabını çıkarırsa, ilim ehlinin sahih olan görüşüne göre abdesti bozulmaz. Çünkü bir kimse, mestinin üzerini mesh ettikten sonra, şer'î delil gereği abdesti tamamlanmış olur. Eğer mestini çıkarırsa, şer'î delille sâbit olan bu abdestin, başka şer'î delil olmadan bozulması mümkün değildir. Üzeri mesh edilen mestlerin veya çorapların çıkarılmasıyla abdestin bozulduğuna dâir hiçbir delil de yoktur. Buna göre, senin abdestin hâlâ vardır (bozulmamıştır). Bu, Şeyhuslislâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- ve bir gurup ilim ehlinin görüşüdür."[1]

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

Soru:

Mescid-i Nebevî'yi abdestli olarak ziyâret ettikten sonra mescitten çıkıp abdestsiz olarak Bakî kabristanını ziyâret eden kimse hakkındaki görüşünüz nedir?

Bu davranışından dolayı bu kimseye bir şey gerekir mi?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Bu kimseye bir şey gerekmez. Çünkü Bakî kabristanını veya Uhud şehitlerini ziyâret etmek için ziyâretçiden abdestli olması istenmez. Aynı şekilde bütün kabristanları ziyâret etmek müstehaptır, fakat kabristanı ziyâret etmek için abdestli olmak şart değildir.

Zirâ Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şu genel emri buna delildir:

---

[1] Mecmû' Fetâvâ Şeyhuslislâm İbn-i Teymiyye; c: 21, s: 179, 215.

((زُورُوا الْقُبُورَ؛ فَإِنَّهَا تُذَكِّرُكُمُ الْآخِرَةَ.)) [رواه مسلم في صحيحه]

"Kabirleri ziyâret edin.Çünkü kabirleri ziyâret etmek, size âhireti hatırlatır."[1]

Muvaffakiyet, Allah Teâlâ'dandır.

Allah Teâlâ, Peygamberimiz Muhammed'e, onun âile halkına ve ashâbına salât ve selâm eylesin."[2]

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

Soru:

Köpeğe veya köpeğin salyasına dokunmak abdesti bozar mı?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Köpeğe veya köpeğin salyasına dokunmak, abdesti bozmaz. Çünkü abdest, şer'î bir delil gereği sâbit olduktan sonra onu, ancak şer'î bir delil ortadan kaldırır (abdesti bozar). Köpeğe veya onun salyasına dokunmanın abdesti bozduğuna dâir herhangi bir delil ise yoktur. Bunun içindir ki âlimler, bunu (köpeğe veya onun salyasına dokunmayı), abdesti bozan şeylerden saymamışlardır.

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin-, abdesti bozan şeyleri zikrettikten sonra köpeğe veya onun salyasına dokunmayı bunlardan zikretmemiş ve şöyle demiştir:

"İşte bunların hepsi, abdesti bozan şeylerdir ve âlimlerin genelinin görüşüne göre, bunlardan başka şeylerle abdest bozulmaz."[3]

Fakat şüphe yok ki köpeğin salyası, tiksinti veren necis bir şeydir ve necâseti de, şiddetlidir. Bir defası toprakla olmakla birlikte yedi defa yıkanmadıkça köpeğin necâseti giderilmiş olmaz. Köpeğin necis olması ile abdestin bozulması arasında fark vardır.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

Soru:

Ben, sabahleyin uykudan uyandıktan sonra âdetim gereği yıkandım ve sabah namazını kıldım.Fakat iki saat sonra cünüp olduğumu anladım. Buna göre tekrar yıkanmam (boy abdesti almam) gerekir mi? Yoksa önceki yıkanmam yeterli midir? Bilindiği gibi ben, önceki yıkanmamda cünüplükten arınmak için yıkanmaya niyet etmemiştim.

---

[1] Müslim sahihinde rivâyet etmiştir.

[2] İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi Fetvâları; c: 9, s: 101.

[3] el-Muğnî; c: 1, s: 264.

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Öncelikle her kim, namaz kıldıktan sonra cünüp olduğunu anlarsa, tekrar yıkanması ve namazını iâde etmesi gerekir. Cünüplüğü gidermeye niyet etmediğinden dolayı âdeti gereği veya ter ve kirden temizlenmek için yıkandığı ilk yıkanışı, geçerli olmaz.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَـنْ كَانَـتْ هِجْرَتُـهُ إِلَى اللهِ وَرَسُولِهِ،فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَـتْ هِجْرَتُـهُ إِلَى دُنْيَـا يُصِـيبُهَا أَوِ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا، فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ.)) [متفق عليه]

"**Ameller, ancak niyetlere göre geçerlilik kazanır.Herkes ancak** (ameliyle) **niyet ettiğinin karşılığını alır. Kimin hicreti,** (niyet ve kasıt olarak) **Allah ve Rasûlü için ise, onun hicreti** (sevap ve ecir olarak) **Allah ve Rasûlü içindir. Kimin de hicreti dünyadan bir menfaat elde etmek ya da bir kadınla evlenmek için ise, onun da hicreti, hicret ettiği gâye içindir.**"[1]

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Bir kimse, yıkanılması farz olmayan bir durum için yıkanmaya -serinlemek amacıyla yıkanması gibi- niyet eder de farz yıkanmaya niyet etmezse, cünüplüğü giderilmiş olmaz. Çünkü bu kimse, ne boy abdestine niyet etmiş, ne de niyeti, boy abdestini içermiştir. Dolayısıyla bu kimse, cünüplükten arınmış sayılmaz."[2]

Soru:

Tavafa veya Arafat'a giderken kendisinden gaz çıkan (yellenen) hacı ne yapmalıdır?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

İslâm âlimlerinin çoğunluğu, tavafın, abdest olmadan geçerli olmayacağı görüşüne varmışlardır.

Bir kimse, tavafa giderken abdesti bozulursa, gidip abdest alır, sonra da tavafına başlar. Şüphe yok ki bu şekilde yapmak, daha evlâ ve daha ihtiyatlı olan davranıştır.

---

[1] Buhârî; hadis no: 1. Müslim; hadis no: 1907.

[2] el-Muğnî; c: 1, s: 158

İkincisi:

Arafat vakfesine gelince, bunun için abdestli olmak şart değildir. Hacının, abdestsiz olarak Arafat vakfesini yerine getirmesinde bir sakınca yoktur.Namaz kılmak istemesi müstesnâ, vakfe için abdest alması da gerekmez.Nitekim İslâm âlimleri, âdetli kadının ve cünüp kimsenin Arafat vakfesini yerine getirmelerinin sahih olduğunda ittifak etmişlerdir.

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"İbn-i Münzir şöyle demiştir: Erkeklerden abdestsiz olan ile kadınlardan cünüp ve âdetli olanın vakfesinin sahih olduğunda âlimler ittifak etmişlerdir."[1]

Bununla birlikte bir kimsenin büyük ve küçük hadesten temizlenmiş olması (cünüp ise boy abdesti, abdestsiz ise abdest alması) müstehaptır. Çünkü bu kimse, Arafat'ta Allah Teâlâ'yı zikredecektir. Allah Teâlâ'yı abdestli olarak zikretmek ise, müstehaptır."[2]

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

Soru:

Bir kardeşimiz, benden, sorusunun cevabını araştırmamı istedi. Dedi ki: Ben, ondört yaşında iken ihrama girmiştim. Bu, ergenlik çağına girdikten sonraki ilk umrem idi. Uçağa binmiştim. Yolculuk sırasında dalmışım. Uyandığımda ihtilam olmuşum ve ihram elbiseme de meni bulaşmıştı. Ben, o zamanlar câhil olduğum için buna önem vermemiş ve boy abdesti almadan bu hal üzere umremi tamamlamıştım. Bir yıl veya daha fazla bir süre sonra ihtilamın anlamını ve boy abdesti alınması gerektiğini öğrenmeye başladım. (O umrenin dışında) şimdiye kadar başka bir de umre yapmadım. Bu umrem geçersiz ise, onun kazasını yapmam gerekir mi?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

İslâm âlimlerinin çoğunluğu, Beytullah'ı cünüp olarak tavaf eden kimsenin tavafının sahih (geçerli) olmadığı konusunda ittifak etmişlerdir.

Fıkıh Ansiklopedisi'nde, "Cünüplük sebebiyle yapılması haram olan şeyler" başlığı altında şunlar zikredilmiştir:

"...Aynı şekilde farz olsun, nâfile olsun, (cünüp olarak) Beytullah'ı tavaf etmek haramdır. Çünkü Beytullah'ı tavaf etmek, namaz mesâbesindedir.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ صَلَاةٌ إِلَّا أَنَّ اللهَ أَحَلَّ لَكُمْ فِيهِ الْكَلَامَ.)) [رواه النسائي]

---

[1] el-Mecmû'; c: 8, s: 140.

[2] Keşşâfu'l-Kınâ'; c: 2, s: 494.

"Beytullah'ı tavaf, (birçok hükümde veya ecir bakımından) **namaz gibidir.Ancak Allah Teâlâ tavaf sırasında konuşmayı size helal kılmıştır."**[1]

-Sahih olan, hadis, İbn-i Abbas'a -Allah ondan ve babasından râzı olsun- mevkuftur (yani İbn-i Abbas'ın sözüdür, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sözü değildir.)-

Bunun içindir ki cünüp olarak tavaf eden kimsenin tavafı geçerli olmaz. Bu görüş, Mâlikîler, Şâfiîler ve Hanbelîlere göredir.Hanefîlere göre ise, cünübün tavafı geçerlidir. Fakat (cezâ kurbanı olarak) bir deve kesmesi gerekir. Çünkü Hanefîlere göre tavafta abdestli olmak, şart değil, vâciptir.

Nitekim İbn-i Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir: "(Cezâ kurbanı olarak) deve kesmek, hacda iki yerdedir:

Birincisi: Cünüp olarak tavaf ederse.

İkincisi: Arafat'ta vakfe'den sonra (ve Ziyâret tavafını yapmadan önce) eşiyle cinsel ilişkiye girerse."[2]

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'e -Allah ona rahmet etsin-:

"Cünüp olarak İfâda (Ziyâret) tavafını yapan kimsenin hükmü nedir?" diye sorulmuş, bunun üzerine o, bu soruya şöyle cevap vermiştir:

"Bu kimsenin İfâda (Ziyâret) tavafını yeniden yapması gerekir. Çünkü cünüp olarak tavaf etmiştir.Tavaf ise, cünüp kimseden sahih olmaz. Çünkü cünüp olan insanın mescitte oturması (kalması) bile yasaktır (haramdır).

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَقْرَبُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنتُمْ سُكَـٰرَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا۟ مَا تَقُولُونَ
وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِى سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا۟ ۚ وَإِن كُنتُم مَّرْضَىٰٓ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَآءَ أَحَدٌ
مِّنكُم مِّنَ ٱلْغَآئِطِ أَوْ لَـٰمَسْتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَلَمْ تَجِدُوا۟ مَآءً فَتَيَمَّمُوا۟ صَعِيدًا طَيِّبًا فَٱمْسَحُوا۟
بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٤٣﴾ ﴾ [سورة النساء الآية: ٤٣]

"Ey îmân edenler! Sarhoş iken, ne söylediğinizi bilinceye (sarhoşluktan ayıkıncaya) **kadar, bir de cünüb iken -yolcu olmanız müstesnâ- boy abdesti almadıkça** (yıkanmadıkça) **namaza yaklaşmayın** (namaz kılmayın)**. Eğer hasta veya yolculukta iseniz, yahut herhangi biriniz tuvaletten gelirse veya kadınlara yaklaşıp da** (eşlerinizle cinsel ilişkiye girip de) **su**

[1] Nesâî
[2] Fıkıh Ansiklopedisi; c: 16, s: 52

bulamazsanız, temiz bir toprağa teyemmüm edin, yüzlerinize ve ellerinize sürün. Şüphesiz ki Allah, (sizi) **çok affedici ve çok bağışlayıcıdır."**[1]

Buna göre, eğer bu kimse evli ise, Mekke'ye dönüp İfâda (Ziyâret) tavafını yerine getirinceye kadar eşine yaklaşmaması gerekir."[2]

Bu anlatılanlara binâen sizin bu arkadaşınız, cünüp olarak tavaf ettiği bu umresi için hâlâ ihramda sayılır. Dolayısıyla bu arkadaşınızın, ihramın yasaklarından sakınması, Mekke'ye gidip Beytullah'ı tavaf etmesi, (Safâ ve Merve) arasında sa'y etmesi ve saçını kısaltmak veya kökünden kazıtmak sûretiyle tıraş olması gerekir ki böylece umresini tamamlamış ve ihramdan çıkmış olsun.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

---

[1] Nisâ Sûresi: 43

[2] Mecmû' Fetâvâ İbn-i Useymîn; c: 22, s: 363-364